

Анастасія Пилип
студентка гр. ФФзм-11,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: к.е.н., доцент Ірина Сидор

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ СОЦІАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ В УКРАЇНІ

Система фінансування соціальної сфери представляє собою складну структуру підсистем (охорона здоров'я, освіта, культура, соціальний захист і т.д.), кожна з яких має власний управлінський підхід та напрямки розвитку. Важливо відзначити, що фінансування кожної галузі здійснюється не лише за рахунок державного бюджету, але й за рахунок коштів місцевих бюджетів та власних фінансових ресурсів.

Витрати на фінансування соціальної сфери спрямовані на реалізацію прав і можливостей, гарантованих громадянам України Конституцією, а також на підвищення якості та доступності соціальних послуг. Зростання ефективності фінансування соціальної сфери не досягається простим зменшенням видатків екстенсивним способом. Механізми оптимізації витрат в соціальній сфері повинні спрямовуватися на знаходження нових джерел фінансування та покращення рівня життя населення.

Необхідно розглядати різноманітні джерела фінансування соціальної сфери, такі як кошти юридичних та фізичних осіб, недержавні страхові фонди, гроші від громадських та благодійних організацій, а також зовнішнє та внутрішнє кредитування. Ці джерела визнаються як перспективне підґрунтя для подальшого розвитку соціальної сфери. Проте, на сьогоднішній день їхній внесок у загальну структуру видатків залишається незначним.

В умовах економічної стагнації країни, активізація зовнішніх (позабюджетних) джерел фінансування стає невідкладною необхідністю для соціальної сфери. Для оптимізації системи фінансування важливо диверсифікувати виконавців державного замовлення з метою зниження вартості та підвищення якості надання послуг [1].

Розглянемо пропозиції щодо удосконалення фінансового забезпечення видатків соціального призначення в розрізі їх видів. Так, щодо вдосконалення фінансового забезпечення діяльності закладів освіти, існують кілька напрямків:

– створення загальнодоступної цілісної інформаційної освітньої системи, спрямованої на отримання, обробку та зберігання інформації (відкритих даних у сфері освіти) від суб'єктів у сфері освіти. Така система дозволить консолідувати, моніторити, аналізувати фінансову та нефінансову інформацію та формувати аналітичні звіти по кожному із процесів;

– розробка прозорої та відкритої процедури розрахунку та розподілу освітніх субвенцій від МОН до закладів освіти та навпаки. Автоматизована частина такої процедури може бути інтегрована у вищезгадану інформаційну систему;

- розробка орієнтовних нормативів забезпечення здобувачів освіти на різних рівнях освіти;

- підтримка розвитку приватних освітніх закладів та надання їм субвенцій для здобуття учнями загальної середньої та дошкільної освіти;

- впровадження ефективних механізмів фінансування для підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Серед основних підходів до вдосконалення фінансування соціального захисту громадян можна виділити наступні:

- розширення сфер використання ринкових інструментів соціального захисту (підтримка обов'язкового і запровадження добровільного страхування, розвиток накопичувальних страхових систем, задоволення диференційованого попиту на різні соціальні послуги тощо) через механізм діяльності державних фондів соціального страхування, інститутів медичного страхування;

- залучення ресурсного потенціалу приватного сектору для реалізації соціальних програм та інших ініціатив на основі державно-приватного партнерства;

- надання правової, фінансової та матеріальної підтримки найбільш вразливим верствам населення, а також створення соціальних гарантій для економічно активної частини населення;

- забезпечення державних гарантій щодо надання соціальних послуг та збереження гідного рівня соціального захисту населення.

Для подальшого розвитку фінансового механізму у галузі охорони здоров'я пропонується:

- сформувані чіткий механізм надання та фінансування гарантованих медичних послуг через внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет» і Бюджетного кодексу України;

- розширення діяльності Національної служби здоров'я України (НСЗУ) в регіонах з метою підвищення ефективності фінансового забезпечення медичних послуг;

- створення комплексу заходів для вдосконалення інформаційно-комунікаційних зв'язків між центральними органами виконавчої влади, спрямованих на оптимізацію фінансового забезпечення системи охорони здоров'я [2];

- установлення національних стандартів використання місцевих бюджетних ресурсів для фінансування закладів охорони здоров'я;

- переосмислення механізму стратегічних закупівель НСЗУ через впровадження інноваційних програмних продуктів, що враховують особливості галузі;

- урахування ефективності та якості надання медичних послуг при фінансуванні закладів охорони здоров'я;

- оптимізація кількості закладів охорони здоров'я в регіонах з метою оптимізації витрат фінансових ресурсів для надання медичної допомоги на всіх рівнях.

Реалізація наступних етапів медичної реформи в Україні в умовах поглиблення децентралізації представляє собою складний процес, оскільки

формування фінансових ресурсів відбувається в умовах гострої конкуренції між територіями, галузями та напрямками видатків на всіх рівнях.

Список використаних джерел:

1. Сидор І. П., Коваль С. Л. Фінансові аспекти функціонування територіальних громад: теоретико-концептуальний зріз. *Економічні студії*. 2021. № 1 (31). С. 130–137.
2. Сидор І. П. Моніторинг планування видатків місцевих бюджетів: ключові аспекти удосконалення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. № 21. С. 85-89.